

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Josefa Fialy (soudce zpravodaje) a soudců Jana Filipa a Radovana Suchánka o ústavní stížnosti stěžovatele **Ing. Petra Osičky**, bytem Orebitská 903/22, Ostrava – Přívoz, zastoupeného Mgr. Vadimem Rybářem, advokátem, sídlem Tyršova 1714/27, Ostrava – Moravská Ostrava, proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. ledna 2016 č. j. 16 Co 147/2015-282, za účasti **Krajského soudu v Ostravě**, jako účastníka řízení, a 1) **Terézie Krajňakové**, 2) **Jozefa Krajňaka**, 3) **Ingrid Krajňakové**, 4) **Petry Krajňakové** a 5) **Livie Krajňakové**, všichni bytem Horňa 26, Slovenská republika, 6) společnosti **STAFIZ - PDS s. r. o.**, „v likvidaci“, sídlem Hlavní 26, Český Těšín, a 7) společnosti **SKANSKA a. s.**, sídlem Křižíkova 682/34a, Praha 8, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

- I. **Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. ledna 2016 č. j. 16 Co 147/2015-282 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a právo na ochranu vlastnického práva zaručené čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 odst. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.**
- II. **Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. ledna 2016 č. j. 16 Co 147/2015-282 se ruší.**

Odůvodnění

I.**Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí**

1. Usnesením Okresního soudu v Karviné (dále jen „okresní soud“) ze dne 1. 4. 2015 č. j. 25 C 6/2011-250 bylo v řízení o žalobě vedlejších účastníků 1) až 5) proti vedlejším účastnicím 6) a 7) o jednorázové odškodnění pozůstalých přiznáno stěžovateli jako znalci znalečné ve výši 36 383,50 Kč. V odůvodnění je obsažen podrobný výpočet uvedené částky.
2. Proti tomuto usnesení podala vedlejší účastnice 7) odvolání, jímž požadovala změnu napadeného usnesení spočívající v podstatném snížení znalečného, příp. zrušení napadeného usnesení v celém rozsahu. Konkrétně namítala podjatost stěžovatele jako znalce a nedostatečnou kvalitu vypracovaného posudku. Stejnopis odvolání byl stěžovateli doručen.
3. Usnesením Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) ze dne 26. 1. 2016 č. j. 16 Co 147/2015-282 bylo usnesení okresního soudu změněno tak, že stěžovateli jako znalci se přiznává znalečné a náhrada nákladů ve výši 16 233,50 Kč. Krajský soud se v odůvodnění vypořádal s argumentací vedlejší účastnice 7). Snížení částky zdůvodnil tím, že úkony související s obstaráváním podkladů pro vypracování znaleckého posudku je nutno hodnotit nižší hodinovou sazbou, resp. že obstarání těchto podkladů mohlo stěžovateli zabrat nejvýše osm hodin času a nikoliv 28, jak dovodil okresní soud. Obdobné posouzení přiměřenosti doby provedl krajský soud také ve vztahu k vypracování znaleckého posudku, kdy dovodil, že znalecký posudek stěžovatel vyhotovoval nejvýše po dobu 30 hodin, nikoliv tedy v rozsahu 62 hodin, jak uvedl okresní soud. Krajský soud rovněž uvedl, že stěžovateli nebylo možné přiznat 350 Kč za vyjádření k ustanovení znalcem.

II.**Argumentace stěžovatele**

4. Stěžovatel v ústavní stížnosti uvádí, že krajský soud napadeným usnesením zasáhl do jeho základních práv, zejména práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a práva na ochranu vlastnického práva zaručeného čl. 11 odst. 1 Listiny a čl. 1 odst. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.
5. Stěžovatel v ústavní stížnosti v první řadě vyjádřil nesouhlas se snížením přiznaného znalečného. Konkrétně uvedl, že ke změně zjištěného skutkového stavu v odvolacím řízení může dojít pouze na základě řádně provedeného dokazování. V této souvislosti poukázal na skutečnost, že nebyl proveden jediný důkaz, který by snížení přiznaného znalečného odůvodnil, resp. uvedl, že krajský soud své rozhodnutí založil pouze na svém názoru. Stěžovatel v ústavní stížnosti rovněž obsáhle poukázal na náročnost vypracování znaleckého posudku.
6. Z ústavní stížnosti dále vyplývají argumenty vztahující se k procesním aspektům. Stěžovatel uvádí, že v řízení neměl možnost se k odvolání vyjádřit, neboť v odvolacím řízení nebylo nařízeno jednání. Stejnopis odvolání byl stěžovateli doručen, avšak bez výzvy k vyjádření.

7. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Ústavní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil.

III.

Vyjádření účastníků

8. Ústavní soud vyzval účastníka (krajský soud) a vedlejšího účastníka 7) jako jediného účastníka řízení před okresním soudem, který usnesení o přiznání znalečného napadl odvoláním, k vyjádření k ústavní stížnosti.

9. Krajský soud ve svém vyjádření zcela odkázal na písemné vyhotovení napadeného usnesení. Vedlejší účastník 7) se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

10. Ústavní soud vyjádření krajského soudu nezasílal stěžovateli k replice, neboť by v nyní posuzované věci nemohla přinést nové informace rozhodné pro posouzení důvodnosti ústavní stížnosti.

IV.

Procesní předpoklady projednání ústavní stížnosti

11. Ústavní soud podle zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel nemá k dispozici jiné zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*).

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

12. Ústavní soud po seznámení se s obsahem ústavní stížnosti, vyžádaným spisem, vyjádřením účastníka a napadeným usnesením dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

13. Ústavní soud považuje za nutné připomenout, že právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy je porušeno, pokud je komukoliv upřena možnost domáhat se svého práva u nezávislého a nestranného soudu, popř. pokud soud odmítá jednat a rozhodovat o podaném návrhu, event. pokud zůstává v řízení bez zákonného důvodu nečinný. V této souvislosti Ústavní soud dodává, že jeho úkolem je ochrana ústavnosti (čl. 83 Ústavy České republiky). Není tedy součástí soustavy soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy České republiky) a nenáleží mu ani výkon dohledu nad jejich rozhodovací činností. Postup v soudním řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu a výklad jiných než ústavních předpisů a jejich aplikace jsou záležitostmi obecných soudů [srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 9. 1996 sp. zn. II. ÚS 81/95 (U 22/6 SbNU 575)]. Ústavní soud může do jejich

činnosti zasáhnout pouze tehdy, pokud právní závěry obecných soudů jsou v příkrém nesouladu se skutkovými zjištěními nebo z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění nevyplývají, nebo pokud porušení některé z norem tzv. podústavního práva v důsledku svévole (např. nerespektováním kogentní normy), anebo v důsledku interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (např. uplatněním přepjatého formalismu při aplikaci práva), zakládá porušení základního práva nebo svobody.

14. Ústavní stížnost je zaměřena na údajné pochybení krajského soudu při výpočtu výše přiznávaného znalečného a rovněž na pochybení procesní povahy, zejména v podobě absence doručení výzvy k vyjádření se k odvolání stěžovateli a nenařízení jednání v odvolacím řízení.

15. Ústavní soud v prvé řadě posoudil tvrzení ohledně porušení ústavních kautel práva na soudní ochranu tím, že odvolání vedlejší účastnice 7) bylo stěžovateli sice doručeno, avšak bez výzvy k vyjádření, resp. že krajský soud rozhodl bez nařízení jednání.

16. Z vyžádaného spisu je zřejmé, že vedlejší účastnice 7) dne 27. 4. 2015 podala proti usnesení okresního soudu odvolání (srov. spis vedený okresním soudem, č. l. 264). Ze spisu rovněž vyplývá, že okresní soud dne 30. 6. 2015 pod č. j. 25 C 6/2011-272 předložil věc krajskému soudu. Z předložení věci k rozhodnutí o odvolání plyne, že odvolání stěžovateli bylo doručeno, byť bez výzvy k vyjádření (srov. č. l. 267 a 272). Podle § 210 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) platí, že odvolání proti usnesení, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé, doručí předseda senátu těm účastníkům, jejichž práv a povinností se týká, je-li to s ohledem na okolnosti případu či povahu věci vhodné a účelné. Z uvedeného ustanovení tedy nevyplývá povinnost soudu společně se stejnopisem odvolání doručit i výzvu k vyjádření. I bez ní bylo stěžovateli umožněno, aby na podané odvolání reagoval a zaujal proti němu vlastní obranu.

17. V nyní posuzované věci však krajský soud změnil napadené usnesení nikoliv z důvodů uplatněných vedlejší účastnicí 7) v odvolání. Vedlejší účastnice 7) argumentovala podjatostí stěžovatele a nedostatečnou kvalitou vypracovaného posudku, což však krajský soud vyvrátil konstatováním, že předložený posudek není tak nekvalitní, aby umožnil nepřiznání znalečného. Krajský soud znalečné naopak snížil z jiných důvodů (srov. bod 3). Je tedy zřejmé, že i v situaci, kdy by se stěžovatel k podanému odvolání vyjádřil, neměl by možnost předvídat okolnosti, na nichž krajský soud postaví své rozhodnutí.

18. Ústavní soud se ve svých dřívějších rozhodnutích zabýval postavením znalců v soudním řízení v souvislosti s rozhodováním o znalečném. V nálezu ze dne 31. 3. 2015 ve věci sp. zn. II. ÚS 1261/14 (rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>) a nálezu ze dne 10. 1. 2013 ve věci sp. zn. II. ÚS 3367/12 Ústavní soud mimo jiné konstatoval, že ačkoliv znalci, podobně jako zapisovatelé či tlumočníci, nejsou ani účastníky, ani vedlejšími účastníky řízení, nýbrž pouze osobami zúčastněnými na řízení, nelze jim upírat ta práva, jimiž jsou tyto subjekty civilního procesu nadány. Disponuje-li pak znalec právem na podání odvolání proti rozhodnutí o znalečném, musí být vybaven stejnými procesními právy, jaká zákon přiznává účastníkům, aby nebyl v odvolacím řízení oproti účastníkům znevýhodněn.

19. Byť z ustanovení § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř. vyplývá, že pokud odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé, není třeba nařizovat

jednání, je z dřívější rozhodovací praxe Ústavního soudu zřejmé, že uvedené pravidlo nelze aplikovat mechanicky. Již z nálezu ze dne 25. 1. 2007 ve věci sp. zn. III. ÚS 639/06 vyplývá, že k § 214 odst. 2 o. s. ř. nemůže být přistupováno formalistickým způsobem a paušálně nenařizováno jednání v případech tam uvedených. Nařízení jednání podle ustanovení § 214 odst. 1 o. s. ř. je podle tohoto nálezu namísto zvažovat zejména tehdy, pokud odvolací soud z předchozího průběhu řízení nebo z obsahu podaného odvolání zjistí, že základ pro rozhodování odvolacího soudu o nákladech řízení se může odvíjet od sporné skutkové okolnosti, k jejímuž objasnění by mohlo přispět vyjádření účastníka nebo dokazování provedené při jednání (stejně závěry vyplývají i z nálezu ze dne 16. 6. 2016 ve věci sp. zn. IV. ÚS 3623/15, nálezu ze dne 15. 1. 2009 ve věci sp. zn. IV. ÚS 2785/07). Tento předpoklad byl splněn rovněž v nyní posuzované věci, kdy krajský soud nikoliv na základě stěžovateli známé argumentace obsažené v odvolání dospěl k jiné výši přiznaného znalečného, a to, aniž stěžovatel dostal příležitost se vyjádřit. Ústavní soud proto konstatuje, že postupem, kdy stěžovateli byla upřena možnost zpochybnit argumenty krajského soudu a hájit svůj nárok na znalečné, došlo k zásahu do jeho základních práv, zejména práva na soudní ochranu zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy a práva na ochranu majetku zaručeného čl. 11 odst. 1 Listiny a čl. 1 odst. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

20. Dalšími argumenty stěžovatele vztahujícími se ke správnosti výpočtu přiznaného znalečného se Ústavní soud nezabýval, neboť v první řadě je musí zohlednit krajský soud při opětovném rozhodování o odvolání vedlejší účastnice 7). V opačném případě by se Ústavní soud dopustil nepřipustného zásahu do rozhodovacích kompetencí nezávislého soudu.

21. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti stěžovatele vyhověl a usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 1. 2016 č. j. 16 Co 147/2015-282 zrušil podle § 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 6. prosince 2016

Josef Fiala v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Bc. Gabriela Uhlířová